

PHẨM 3: DẪN CHỨNG

A-lê-da thức này đã thành lập, do nhiều tên gọi và thể tướng. Làm sao biết được A-lê-da thức? Vì “nhiều tên gọi” như vậy, cho nên Như Lai nói thể tướng cũng vậy, không nói sinh Khởi thức, nếu lìa danh tướng này thì sự lập phẩm bất tịnh và phẩm tịnh của A-lê-da thức đều không thành tựu, phẩm phiền não bất tịnh và phẩm nghiệp bất tịnh, phẩm sinh bất tịnh, phẩm thế gian tịnh, phẩm xuất thế gian tịnh đều không thành tựu. Tại sao phẩm phiền não bất tịnh không thành tựu? Chỗ khởi huân tập chủng tử của căn bản phiền não và thiếu phần phiền não, đối với sáu thức không được thành tựu. Tại sao vậy? Vì hai hoặc lớn và nhỏ của nhãn và dục cùng khởi cùng diệt. Nhãn thức này là chỗ huân tập của hoặc thành lập chủng tử, các thức khác thì không như thế, tức nhãn thức đã diệt rồi, hoặc là các thức khác gián đoạn khởi, huân tập và y chỉ huân tập đều không thể có được, nhãn thức đã diệt mất trước đó, hiện tại không có “thể”, hoặc các thức khác chỗ khoảng giữa từ khi đã diệt không có pháp, nên có dục cùng sinh không được thành tựu. Ví như các nghiệp quả báo từ quá khứ đã diệt hết không sinh được. Lại nữa, nhãn thức và dục hoặc đồng thời sinh khởi huân tập thì không thành. Tại sao vậy? Chủng tử này không được trụ trong dục, vì dục y chỉ thức. Lại nữa, vì dục tương tục không kiên trụ, nên dục này đối với các thức khác cũng không có huân tập. Vì y chỉ riêng khác cho nên chỗ các thức còn lại không cùng lúc khởi đồng thời diệt. Đồng loại với đồng loại không được huân tập lẫn nhau, vì không cùng lúc mà sinh diệt, cho nên nhãn thức không làm chỗ huân tập cho Hoặc lớn và Hoặc nhỏ của dục, cũng không làm chỗ huân tập cho đồng loại thức. Tư lương nhãn thức như vậy, các thức khác cũng phải tư lương như vậy. Lại nữa, nếu chúng sinh từ cõi trời Vô tướng trở lên bị thoái đọa, thọ sinh xuống cõi dưới, thì có chỗ nhiễm thức ban đầu của Hoặc lớn và Hoặc nhỏ, thức này khi sinh thì pháp không có chủng tử. Tại sao vậy? Vì Hoặc này huân tập cùng với y chỉ đã diệt mất trong quá khứ không còn sót. Lại nữa, hoặc đối trị thức đã sinh, thì chỗ còn lại là các thức của thế gian đều đã diệt hết. Nếu không có A-lê-da thức thì thức đối trị này tồn tại cùng chủng tử của Hoặc lớn và Hoặc nhỏ, nghĩa này không thành. Tại sao vậy? Vì tự tánh giải thoát, tâm vô lưu và Hoặc, không thể cùng khởi cùng diệt. Lại nữa, sau khi xuất quán chính khởi tâm thế gian, thì các hoặc huân tập lâu đã lui mất. Ý thức hữu lưu không có chủng tử sinh đáng lẽ được thành. Cho nên, lìa A-lê-da thức thì phiền não nhiễm ô không được

thành. Lại nữa, nghiệp nhiễm ô tại sao không được thành? Vì nghĩa duyên hành sinh thức phần không được thành. Nếu không có nghĩa này thì duyên “thủ” sinh “hữu” cũng không thành, cho nên nghiệp nhiễm ô không được thành. Lại nữa, tại sao nghĩa sinh nhiễm ô này không được thành? Vì sự kết sinh không thành. Nếu người đối với địa bất tịnh thoái đọa, tâm chính tại trung ấm khởi thì ý thức nhiễm ô mới được thọ sinh, lúc này có thức nhiễm ô diệt trong thức trung ấm, thức này gá vào Kha-la-la, trong thai mẹ biến hợp thọ sinh. Nếu chỉ có ý thức biến thành y chỉ của Kha-la-la thì ý thức này trong thai mẹ có riêng ý thức khởi. Không có nghĩa như đây tức hai thứ ý thức trong thai mẹ nhất thời cùng khởi. Vì không có nghĩa này nên ý thức đã biến dị thì không thể thành lập, vì ý thức y chỉ việc không thanh tịnh, duyên cảnh lâu dài nên cảnh sở duyên đó không thể biết. Nếu ý thức đã biến dị, thì lúc đó, ý thức thành Kha-la-la, vì thức này làm nương tựa cho chủng tử của tất cả pháp, thức này sinh các thức khác, làm chủng tử của tất cả pháp. Nếu ông chấp thức đã biến dị là tất cả chủng tử thức, tức là A-lê-da thức, là ông tự lấy một tên khác thành lập làm ý thức. Nếu ông chấp Năng y chỉ thức là tất cả chủng tử thức, thì thức này do y chỉ mà thành nhân của thức khác. Thức được y chỉ này, nếu không phải năng y chỉ của tất cả chủng tử thức, gọi là tất cả chủng tử thức, thì nghĩa không thành. Cho nên thức này gởi sinh vào sự biến dị thành Kha-la-la, không phải là ý thức, chỉ là quả báo, cũng là tất cả chủng tử, nghĩa này được thành. Lại nữa, nếu chúng sinh đã gởi sinh, có thể chấp trì các sắc căn khác, lia quả báo thức thì không thể được. Tại sao vậy? Vì các thức khác quyết định riêng có y chỉ không kiên trụ lâu dài, nếu sắc căn này không có chấp trì thức, thì cũng không được thành. Lại nữa, thức này và danh sắc nương tựa lẫn nhau. Như bó lau nương nhau mà đứng, thì thức này không thành. Lại nữa, nếu lia quả báo thức, tất cả cầu sinh (Trung ấm) đã sinh thì thức thực của chúng sinh (Trung ấm) không thành. Tại sao vậy? Nếu lia thức quả báo thì trong nhãn thức chỉ tùy có một thức, chúng sinh thọ sinh trong tam giới, khởi các sự ăn uống mà không thấy có khả năng. Nếu người từ địa này xả mạng, sinh địa tĩnh lự ở trên do ý thức tán động nhiễm ô, thì nơi thọ sinh kia là thức nhiễm ô tán động. Trong địa tĩnh lự lia quả báo thức có các chủng tử khác, thì nghĩa này không thành. Lại nữa, nếu chúng sinh sinh Vô sắc giới lia tất cả chủng tử quả báo thức, nếu sinh tâm nhiễm ô và thiện tâm thì không có chủng tử, vì hai thức cùng y chỉ nhiễm ô và thiện đều không được thành. Ở Vô sắc giới, nếu khởi tâm Vô lưu, tâm thế gian khác đã diệt hết, thì phải vứt bỏ đối với đạo này. Nếu chúng sinh

sinh trong Phi tướng phi phi tướng mà khởi bất dụng xứ tâm và vô lưu tâm, tức là xả bỏ hai xứ. Tại sao vậy? Vì vô lưu tâm là xuất thế tâm, phi tướng phi phi tướng đạo không phải là nơi nương tựa của nó, bất dụng xứ đạo cũng không phải nơi nương tựa, thẳng đến Niết-bàn cũng không phải nơi nương tựa. Lại nữa, nếu người đã khởi thiện nghiệp, chính lúc xả thọ mạng lia A-lê-da thức, hoặc trên đầu hoặc dưới chân thứ tự y chỉ lãnh xúc cảm giác lạnh không nên được thành, cho nên sinh nhiễm ô lia tất cả chủng tử quả báo thức không thể được lập. Tại sao thế gian tịnh phẩm không thành? Nếu chúng sinh chưa lia dục của cõi dục, chưa được tâm cõi Sắc thì trước đã khởi thiện tâm cõi dục. Cầu lia dục của cõi dục, tu hành quán tâm, gia hạnh tâm của cõi dục này cùng với tâm cõi sắc không cùng khởi diệt, cho nên không phải sở huân, do đó thiện tâm cõi dục không phải là chủng tử thiện tâm của cõi Sắc. Tâm cõi Sắc, bị ngăn cách vô lượng đời khác và tâm khác, sau đó không thể lập làm chủng tử, thức của tĩnh lực vì đã không có, cho nên nghĩa này được thành. Nghĩa là tất cả chủng tử quả báo thức của tâm tĩnh lực, nơi sắc giới, thứ tự tuyên lại lập làm nhân duyên, gia hạnh thiện tâm này lập làm Tăng thượng duyên, như vậy trong tất cả địa Ly dục, nghĩa đó phải biết.

Như vậy nghĩa tịnh phẩm của thế gian là lia tất cả chủng tử quả báo thức thì không thể lập. Tại sao phẩm tịnh xuất thế lia A-lê-da thức không thể lập? Phật Thế Tôn nói: “Từ chỗ nghe âm thanh của người khác và tự mình tư duy, nhờ hai nhân này mà chánh kiến được sinh”. Đây là nghe âm thanh của người khác và chánh tư duy, không thể huân tập nhĩ thức và ý thức, hoặc cả hai thức. Tại sao vậy? Nếu người như nghe mà hiểu và chánh tư duy pháp, thì lúc đó nhĩ thức không được sinh, ý thức cũng không được sinh, vì chỗ nghe của các thức tán động phân biệt khác, cho nên cùng với chánh tư duy tương sinh. Ý thức này lui diệt đã lâu. Sở huân tập và cộng huân tập của nghe đã không có, tại sao sau khi lấy thức trước làm chủng tử thì thức sau được sinh? Lại nữa, tâm của thế gian cùng với chánh tư duy tương ứng; tâm tịnh xuất thế gian cùng với chánh kiến tương ứng, do không cùng lúc sinh diệt với nhau, cho nên tâm thế gian này không quan hệ với sở huân của tâm tịnh. Đã không có huân tập thì không nên được thành chủng tử xuất thế. Do đó nếu lia tất cả thức chủng tử quả báo thì tâm xuất thế thanh tịnh cũng không được thành. Tại sao vậy? Huân tập của văn, tư trong đây không có nghĩa. Có thể nhiếp sự huân tập chủng tử xuất thế, tại sao tất cả chủng tử quả báo thức trở thành nhân của phẩm bất tịnh? Nếu có thể làm nhân của sự nhiễm trước đối trị tâm tịnh xuất thế, thì tâm tịnh xuất thế này từ trước

đến nay chưa từng sinh huân tập. Cho nên quyết định không có huân tập. Nếu không có huân tập thì tâm xuất thế này từ nhân nào sinh ra? Nay ông phải đáp rằng, chánh văn huân tập do pháp giới tối thanh tịnh đấng lưu làm chủng tử nên tâm xuất thế được sinh.

Văn tuệ huân tập này cùng với A-lê-da thức là đồng tánh hay không đồng tánh? Nếu là đồng tánh thì tại sao A-lê-da thức trở thành thức đối trị chủng tử? Nếu không đồng tánh thì văn, tuệ chủng tử này lấy pháp gì làm y chỉ? Đến vô thượng Bồ-đề vị của chư Phật là văn tuệ huân tập sinh tùy tại một y chỉ xứ. Trong đây cộng quả báo thức cùng sinh, ví như nước và sữa, văn huân tập này tức không phải bản thức. Đã thành thức đối trị chủng tử này, do đó trong đây nương vào hạ phẩm huân tập mà trung phẩm huân tập sinh. Nương vào trung phẩm huân tập mà thượng phẩm huân tập sinh. Tại sao vậy? Vì niệm niệm gia hạnh văn tư, tu là văn huân tập. Nếu hạ trung thượng phẩm thì phải biết là chủng tử của Pháp thân, do đối trị A-lê-da thức sinh, cho nên không nhập vào tánh gồm thân của A-lê-da. Vì xuất thế tối thanh tịnh pháp giới lưu xuất nên tuy pháp thế gian lại thành tâm xuất thế. Tại sao? Vì tâm thanh tịnh xuất thế của chủng tử này khi chưa khởi tất cả thượng tâm, thì hoặc đối trị tất cả ác đạo sinh, đối trị tất cả ác hạnh hủ hoại, đối trị năng dẫn tương tục khiến cho sinh, là xứ tùy thuận gặp và phụng sự chư Phật Bồ-tát. Văn tuệ huân tập này tuy là pháp thế gian nhưng là sở đắc của Bồ-tát mới tu quán, phải biết pháp này thuộc về pháp thân, còn sở đắc của Thanh-văn Độc giác thì thuộc sự thu nhiếp của thân giải thoát. Văn huân tập này không phải A-lê-da thức nhiếp, mà thuộc Pháp thân và Giải thoát thân nhiếp. Như vậy, như vậy, từ hạ trung thượng thứ tự dần tăng. Như vậy, như vậy, quả báo thức thứ tự dần giảm thì y chỉ liền chuyển, nếu y chỉ hoàn toàn chuyển thì có chủng tử thì quả báo thức, tức là không có chủng tử tất cả đều diệt hết. Nếu bản thức cùng với không phải bản thức cùng khởi diệt như nước sữa hoà hợp thì tại sao bản thức diệt mà không phải bản thức không diệt? Như việc uống sữa trong nước của loài ngỗng, cũng như thế gian khi lìa dục, thì huân tập của địa không tĩn bị diệt, huân tập địa tĩn tăng, nghĩa chuyển y của thế gian được thành, chuyển y của xuất thế gian cũng vậy. Nếu người nhập Diệt tâm định, do nói thức chẳng lìa thân, cho nên quả báo thức trong định phải trở thành chẳng lìa thân. Tại sao? Vì Diệt tâm định không phải thức đối trị này. Làm sao biết như thế? Nếu từ định này mà xuất thì thức lẽ ra không phải sinh lại nữa. Tại sao? Vì quả báo thức này tương tục đã đoạn. Nếu khi lìa thân thác sinh thì không sinh lại được. Hoặc có người

nói diệt tâm định có tâm, thì điều mà người ấy nói không thành được tâm. Vì sao? Vì nghĩa của định không thành, giải thích tướng và cảnh không thể được, cùng với thiện căn có lỗi tương ứng, cùng với ác và vô ký không tương ứng, có lỗi tướng và thọ sinh khởi. Đối với ba thứ hoà hợp chắc chắn có xúc. Đối với các định khác thì có công năng, chỉ có định Diệt tướng là tội lỗi, thiện căn của tác ý, tín... sinh khởi lỗi, bạt trừ năng y lìa sở y không thể được. Có thí dụ, như không phải tất cả hạnh, vì tất cả hạnh không thể như thế. Nếu có ai chấp tâm sắc thứ tự sinh là chủng tử của các pháp, thì chấp này không đúng, tại sao, vì đã có lỗi trước, lại có lỗi khác. Lỗi khác, là nếu người từ cõi trời Vô tướng thoái đạo và ra khỏi định diệt tâm thì, mọi sở chấp trong đây không thành, tối hậu tâm của A-la-hán cũng không thành. Nếu lìa thứ đệ duyên thì chấp này không thành. Như vậy nếu lìa tất cả thức chủng tử quả báo thì phẩm tịnh và phẩm bất tịnh đều được thành. Cho nên tâm này có nghĩa thành tựu, phải tin hiểu dựa vào những gì đã nói ở trước. Lại làm kệ nói:

*Bồ-tát trong thiện thức,
Phải lìa năm thức khác,
Vô dư tâm chuyển y,
Làm với phương tiện nào.
Nếu đối trị chuyển y,
Phi diệt nên không thành,
Nhân quả không sai biệt,
Trong diệt thì có lỗi.
Không chủng tử, không pháp,
Nếu nhận làm chuyển y,
Đối với hai không có
Nghĩa chuyển y không thành.*
